

تاپماجالار

((.....تاپماجالار كيتابينيا يازيلان اون سوز.....))

آذربايجانين زنگين فولكلوروندان بيريسي ده تاپماجالاردير . تاپماجا يا بيلمه جه و يا ياهالتما بير پارا سوزلردير كي اونو دئيه ن ، ائشيدندن جاواب توقعي سي اولور . آنجا بئله بير ساده سئوال و جاواب دا مين لر ده يه ر وارميش .

انسان لار ياشاما مجبور اولدوق لاري حالدا همين ياشامي داها ياخشي و داها ده يرلي سوومايا چالشميش لار . انسانين ياشايش گوزه ليبي اونون آرتيق دوشونجه سيندن آسيلي دير . دئمه ك دوشونه ن و باشاران كس لر داها گوزه ل و دينج حيات گنجيره بيلميش لر . آما عكسینه دوشونجه سيز و باشاري سيز كس لر دايا فلاكته له عومور سورموش لر . باشاري چنشيديلي يول لار لا اولموش سادا ، دوشونجه تكجه و تكجه دوشونمك له الده ائديلميش دير . دوشونمه يه واسطه چوخلو يول لار واردير . اوخوماق و بيلمه ك بو گونون واسطه لري سانيليرسا ، اختايب و تاپماق ان قديم دن دوشونجه آرتيرماق يوللاريندان دير .

آذربايجانلي لار ان اسكي زامان دان آرايب و اختارماغي اوزلرينه بير گره ك لي يول بيلره ك ، هر واسطه ايله بو يول دا گنتميش لر . گزمه ك – شهر به شهر دولانماق – يئني كس لر گورمه ك – يئني سوزلر اويرنمه ك و داها دوغرو دئييب – دانيشماق دا سر اولان آذربايجانلي لار ، بو صنعت ده داها ايره لي گنده رك ، چوخ آغير و معنوي اثرلر ياراتميش لار . بو اثرلر گنچميش زامانلارين گنديشاتي اوزوندن يارانيب و بو گون اونلار « فولكلور » يا « خالق دوشونجه سي » دئييرلر . ايه ر بو گون آذربايجان يئرلرين و آذربايجام خالق لارين داها آرتيق بو وارليق دا زنگين گوروروك ، نه دني آتالاريميزين و آنالاريميزين بو باره ده دقت لي و اصرارلي اولماق لاري دير . ديگر طرف دن آذربايجان يئرلرينده اولان هاوا دورومو – ها بئله صنعت لر چنشيديلي – هابئله

خالق لار دوستلوغو ، دانيشيق واسطه لرين داها ايره لي گنتمه سینه و زنگين لشمه سینه سبب اولموشدور . باياتي لار – ناغيل لار – مثل لر – اويوتلو سوزلر – حكايه لر و اون لار بلكه ده يوزلر بئله واسطه لر له باشارماق اولور آذربايجانلي لارين گنچميش تاريخ – مدنيت – كولتور و دوشونجه لرین آچيب – آرماق . تاپماجالار ايه ر گنچميش ده تاپماجا آدي له تكجه باش قاتماق و گون سووماق مقصدينده يارانميش دير ، بو گون پسيكولوژو عاليم لري اونو « presencity punctual minds » عنوانيندا هر بير شخصه خصوص اوشاق لارا لازمي گورورلر . دئمه ك تاپماجالار علم اوزوندن بير ده يرلي معناني داشيرميش لار و او « داها سورعت له دوشونمه ك و آنماق » مقصدينده وارميش . تاسف له بو گونكو اوشاقلاريميز آرتيق فيكير ائتمه سين دئيه ، هر نه دن فايدالانير . حساب ماشين لاري – كامپيوتر و حاضير اولان جاواب لار ، اونلاري فيكر ائتمه ك دن ايره لي ساخلاير و آتالار سوزو « پيچاق ايشله ديك جه ايتيله ر » فيكير لر ايشله مه ديك جه كوته لير !

تاپماجالارين ده يرين آرتيق دوشونمه ك ايجون كفايت ائده ر ايكي يا اوچ يوز ايل بوندان اونجه ده بير قيش گنجه سيني تصور ائده ك . عائله بير كورسو باشينا توپلانيب و چاليشيرلار يئني تاپماجالار ياراديپ و دئيله ن تاپماجالارا هامودان اونجه جاواب وئرسين لر . بئله بير ياريش

فيكييرلري ايتي انتديكجه ، عائله ايچينده اولان صميمي ليك و باغلي ليغي داها آرتيرميشدي . ديگر طرف دن عائله اوشاق لاري ايچينده دوغرو بير ياريشي باشارميش دير . و داها اونملي سي او گونون ايزارلاري – مئويه لري – حئيوان لاري و هر نه يي بو تاپماجالار دا ثبت اولموش دور .

هر حال دا بو توپلانتي دا سگگيز يوزه ياخين تاپماجا آلفابت اوزوندن سئرالانيب و اوخوجويا چاتديريلير . اونلار بو گونكو انشيدنه نلره بير آز چنتين اولدوغونا گوره جواب لاردا داها آرتيق ايضاح وئريلميش دير . نه دن كي گنچمش دن بوگونه دك چوخ سوزلر دئيشيلميش دير و تكجه دئيشيلمه يه ن سوز « انسان هر حال دا اوزو آرتيق دوشونجه دالي جا گنتمه لي دير ! » سوزودور !

نهايت بو توپلانتي ني تقديم انديره م بير ائل معلمي اولان « صمد بهرنگي » جنابلارينا و اونون يولونون داوامچي سي اولان « بهروز حقي » قارداشينا .

زهره وفايي

تبريز – 1383

Zohre_az@yahoo.com

<http://www.kitablar.com>

<http://www.kitablar.org/>